

Psychosomatic mechanisms of emotional maladjustment in children with oncohematological diseases

Andrii Hura

Educational and Research Institute of Mental Health,
Bogomolets National Medical University

Oncohematological diseases in children represent not only a medical but also a profound psychosocial problem. Prolonged treatment, hospitalization, side effects of chemotherapy, and uncertainty of prognosis create a high level of chronic stress. This stress, in combination with biological and family-psychological factors, leads to the development of emotional maladaptation, manifested by anxiety, depressive symptoms, somatization, and behavioral disorders. Understanding the psychosomatic mechanisms of these processes is essential for the development of comprehensive psychocorrective care.

Мета дослідження

Вивчити психосоматичні механізми формування емоційної дезадаптації у дітей з онкогематологічними захворюваннями, а також визначити взаємозв'язки між біологічними, когнітивними та психосоціальними факторами в цьому процесі.

Основні результати та теоретичні положення

Аналіз сучасних досліджень показує, що у дітей з онкогематологічними захворюваннями емоційна дезадаптація формується під впливом мультифакторних психосоматичних механізмів, до яких належать:

1. Біологічні механізми — хронічна активація осі гіпоталамус-гіпофіз-наднирники (НРА), порушення секреції кортизолу, цитокінова дизрегуляція, нейрозапалення. Ці зміни спричиняють підвищену соматичну вразливість і погіршення емоційної стабільності (Bertollo et al., 2025).
2. Нейрокогнітивний компонент — вплив цитостатичних препаратів (зокрема метотрексату, вінкристину) призводить до когнітивних порушень: зниження пам'яті, уваги, виконавчих функцій і швидкості обробки інформації (Krull et al., 2018; Lofstad et al., 2022). Такі зміни зумовлюють вторинну емоційну нестабільність і підвищену тривожність.
3. Психологічні та сімейні фактори — емоційний стан батьків, стиль виховання та підтримка дитини в процесі лікування істотно впливають на рівень адаптації. Високий рівень батьківської тривожності корелює з підвищеною соматизацією у дітей, тоді як емоційно стабільне середовище виступає захисним чинником (Ping et al., 2025; Ljungman et al., 2020).
4. Психотерапевтична корекція — дослідження свідчать, що когнітивно-поведінкові, ігрові та сімейні психотерапевтичні методи ефективно знижують рівень тривожності, покращують емоційну регуляцію та підвищують комплаєнтність до лікування (Rosenberg et al., 2023).

Висновки

Емоційна дезадаптація у дітей з онкогематологічними захворюваннями формується під впливом взаємодії біологічних, нейрокогнітивних і психосоціальних процесів. Порушення НРА-осі, токсичний вплив цитостатиків на ЦНС та психоемоційна напруга створюють підґрунтя для розвитку тривожних, депресивних і соматоформних проявів. Ефективна психосоматична допомога має бути інтегративною, включати психоедукацію, когнітивно-поведінкові інтервенції, арт- і сімейну терапію, спрямовані на підвищення емоційної стійкості, зниження соматичного дистресу та профілактику вторинних психічних розладів.